

Livets väg

nr 35

Jesus sa: Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig (Joh. 14:6).

Vägen genom Bibeln (13)

Tidigare artiklar i detta ämne har varit införda i följande nummer:

1 Mosebok: 11, 13, 14, 15, 16, 17

2 Mosebok: 22, 23, 24, 25, 32, 34

Förkortningar som används:

Gen. = Genesis, 1 Mos.

Ex. = Exodus, 2 Mos.

Lev. = Leviticus, 3 Mos.

Num. = Numeri, 4 Mos.

Deut. = Deuteronomium, 5 Mos

Israels folk i öknen

I förra numret nämndes att Israels folk utgjorde en mycket stor mängd människor, troligen flera miljoner. Det vi säkert vet är att Bibeln i detalj beskriver hur många vapenföra män det fanns efter uttåget, Num. kap. 1-2. När folket skulle lägga sig kring tabernaklet hade varje stam sin särskilda placering. Se bilden nedan! När molnskyn lyfte sig skulle alla bryta upp och tåga i följande ordning: Juda läger, Rubens läger, leviterna, Efraims läger, Dans läger.

Mönstring av Israels folk efter uttåget ur Egypten i Sinais öken.
4 Mos. 1-2

Dan	62700
Aser	41500
Naftali	53400
<hr/>	
Tot.:	157600

Efraim	40500
Manasse	32200
Benjamin	35400
<hr/>	
Tot.:	108100

	N	
V	Tabernaklet	Ö
	S	

Ruben	46500
Simeon	59300
Gad	45650
<hr/>	
Tot.:	151450

Israels folk i öknen

Mose, Aron, hans söner, leviterna	Juda 74600
	Isaskar 54400
	Sebulon 57400
<hr/>	
Tot.:	186400

Totalt: **603 550** vapenföra män 20 år och däröver + kvinnor, barn, äldre, + Levi stam som inte skulle räknas in bland övriga = totalt flera miljoner människor

Livets väg

Evangeliskt-lutherskt kyrkblad
Nr 35, 7 okt 2022
Red. kyrkoherde Sten Rydh

Leviterna räknades ej här (Num. 1:47ff). De skulle alltid vara placerade närmast tabernaklet och sköta om nedtagning och uppsättning och transport av allting.

Folket protesterar vid Massa

Om ett så stort folk är mitt i öknen och vattnet tar slut är det verkligen en nödsituation! När Israels folk hade tågat från plats till plats hade det funnits vatten. Men så kom de till Refidim. ”Där hade folket inget vatten att dricka” (Ex. 17:1).

Gud hade lett sitt folk på ett underbart sätt ut ur Egypten, genom Röda Havets vatten och dag för dag försörjt dem med både manna och vaktlar från himlen.

Men otacksamheten var trots detta stor och när det nu saknades vatten började alla att bli otåliga och ett gräl utbröt med Mose. ”Ge oss vatten!” krävde man.

Mose visste ju att allt de gjort hade skett på Guds befallning. Han förtröstade också på att Gud skulle försörja folket. När de nu törstade förskräckligt utbröt rädsla och panik. När folket bara upplevde torka överallt och uttorkade vattenkällor blev de oerhört rädda, oroliga och rentav vilda. De fruktade att en enorm katastrof skulle ske. Det var ju fråga om en oerhört stor mängd människor, sannolikt flera miljoner, som nu helt saknade vatten. Tänk er att detta skulle ha skett i Stockholm eller någon annan storstad! Berlin med förorter har 4,6 miljoner invånare. Det motsvarar ungefär antalet av Israels folk i öknen! Folket ställde Mose till svars i sin ilska och förskräckelse. Det var ett massivt folkuppror!

Mose svarade då folket att deras protester inte gällde honom utan Gud själv. Mose var bara Guds profet och budbärare. Det var Gud som hade lett folket in i detta torra land. De borde då inte knorra mot Mose utan förstå att Gud också försörjer dem han har älskat och utvalt och lett på ett så underbart sätt. Det står i bibeltexten:

På Herrens befallning bröt hela Israels församling upp från öknen Sin och drog från lägerplats till lägerplats, och de slog läger i Refidim. Där hade folket inget

vatten att dricka. Då grälade folket på Mose och sade: ”Ge oss vatten att dricka!” Mose svarade dem: ”Varför grälar ni med mig? Varför sätter ni Herren på prov?” Men folket törstade efter vatten, och de klagade på Mose och sade: ”Varför har du fört oss ut ur Egypten, så att vi och våra barn och vår boskap måste dö av törst?” (Ex. 17:1-3)

Mose var nu i en svår situation. Så är det ofta för Herrens budbärare. När människor kommer i nöd och tvivel blir det ledarna som anklagas. Man säger kanske: ”Hur kan våra präster stå där och förkunna att Gud hjälper när vi har hamnat i en så förskräcklig nödsituation?” Det krävs då både trohet, mod och uthållighet för att en förkunnare skall kunna stå fast i tron.

Tre svårigheter för Herrens tjänare

Vi lämnar folket i öknen för en stund och tänker på hur det är för en trogen Herrens tjänare i olika situationer.

Herrens kallade tjänare har (minst) tre slags prövningar att möta. För det första är det en stor prövning att på allvar rätt kunna studera Skriften och god teologi när de flesta teologer och kyrkoledare går en annan väg. De säger att man omöjligen kan lita på Skriftens budskap utan måste göra alla möjliga omtolkningar. Ja, man får idag till och med Nobelpris för forskning som i sak går ut på att Bibelns lära om skapelsen är falsk. Istället för att Adam – som Bibeln lär – var den första människan, skapad av Gud, lär denna pseudovetenskap att vi härstammar från apliknande varelser miljontals år tillbaka. De präster och kristna som i allt vill följa Bibelns lära får istället utstå hån och förakt och även kyrkligt motstånd.

För det andra måste prästen själv brottas med sin gamla människa, som hela tiden vill få honom att välja en lugnare och

bekvämare väg. Luther skriver mycket om detta. Frestelsen till kompromisser och önskan att behaga människor är stor för varje biblisk förkunnare. Djävulen lockar också prästen att själv tvivla på ordet och på frälsningen genom tron allena när bekymmer och motstånd uppstår.

För det tredje är det inte bara motståndarna som angriper utan – som här i Mose fall – också det egna folket, den egna församlingen eller kyrkan. När prästen inte endast förkunnar evangelium rent och klart utan också enligt sitt prästlöfte förmanar och varnar och predikar allvarligt mot synden, möter det inte sällan motsägelse även inom en bibeltrogen församling. Det blir då en tung men nödvändig plikt för prästen att kräva och genomföra att personer som inte vill ångra sin synd blir uteslutna (exkommunicerade) ur kyrkan och församlingen. Ibland kan det vara stora grupper i en kyrka som t.ex. inte längre vill hålla fast vid läran om kyrkogemenskapen utan hellre gå till andra kyrkor, trots att man vet att man där lär eller tolererar falsk lära.

Den rätta vägen för prästen (och alla trogna) är då att ropa till Herren. Om prästen börjar fundera och tänka enligt förnuftet blir det fel. Förnuftet säger: Du får inte vara så hård och predika lagen så strängt. Eller säger förnuftet: Dra dig tillbaka och lämna över till andra. Du har gjort ditt och är nu förtjänt av lugn och ro. Mose kunde ha sagt: Jag orkar inte mer. Nu får någon annan ta över. När ni bara klagar får ni se hur det går när ni står utan någon av Gud kallad profet.

Men så gjorde inte Mose. Han vände sig till Herren i bön och berättade för honom precis hur det var. Det står:

Då ropade Mose till Herren och sade: ”Vad ska jag göra med det här folket? Snart stenar de mig!” (v. 4)

Johan Arndts exempel

Många präster har liksom Mose fått uppleva svårt motstånd. Så var det med den älskade uppbyggelseförfattaren Johan Arndt (1555-1621). Han var bl.a. präst i Ballenstädt och Badeborn. Där hade han några lugna, idylliska år i en fridfull, lantlig by vid sin unga hustrus sida (Gunnar Rosendal, Rätte lärare, 1931, s. 20). Han vann församlingens hjärtan och man lyssnade ivrigt till den unge prästen. Arndt var också hängiven den lutherska bekännelsen och var noga med att lära i enlighet med den bibliska läran i alla stycken. När hertig Joachim gav ut en strängt renlärig skrift om nattvarden skrev Arndt under den med orden ”manu et corde” (med hand och hjärta).

Men så började prövningarna. De reformerta angrep den lutherska dopläran och särskilt det gammalkyrkliga bruket att man vid dopet avsvor sig djävulen (s.k. dop-exorcism). Detta var helt bibliskt, ty i dopet är det en fråga om att övergå från djävulens rike till Guds rike. Den som döps blir genom dopet ett Guds barn och lämnar därmed allt som hör till djävulen.

Detta ville Johan Arndt troget hålla fast vid. Men fursten (Joachims son, som nu tagit över) krävde att alla präster skulle avskaffa exorcismen vid dopet. Om de inte lydde skulle de avsättas. Alla följde påbudet – utom Johan Arndt. Han kunde inte för sitt samvetes skull gå med på detta. Om trons motståndare kräver att man skall avskaffa en i sig fri ceremoni är man enligt vår lutherska bekännelse skyldig att vägra. Detta visste Arndt, och han förstod att avskaffandet av exorcismen bara var första steget på vägen att förändra hela trosläran. Arndt vägrade och blev därmed avsatt och stod ensam med sin familj, utan inkomst. Det visade sig också att landet snart nog gick över till den obibliska, reformerta *kalvinismen*, som i sin lära förnekar

avgörande stycken av frälsningsläran.

Arndt fick sedan år 1590 en kallelse till land som var strängt lutherskt, till staden Quedlingburg. Men där fanns stora problem av annat slag. Prästgården var i ett bedrövligt skick. Golv och tak, bjälkar och sparrar var ruttna och eldstäderna förfallna. Eftersom prästen var helt beroende av församlingens lön – som var ytterst knapp – kunde han inte bekosta någon renovering och församlingen ville inte hjälpa till. Hans företrädare som skulle ha lämnat utsäde till honom, hade inte brytt sig om det utan egenmäktigt tagit med sig utsädet till sitt nästa prästställe. Så Arndt fick vänta ännu ett helt år innan han kunde skörda något alls på sina åkrar. Den säd han hade rätt att få från församlingen fick han inte heller. I ett brev skrev han att åkrarna var så förstörda att det tog 3-4 år innan de gav någon ordentlig skörd (s. 23).

Lönen betalades också ut mycket oregelbundet. Det första halvåret fick han leva helt och hållet på allmosor. Han hade ju också sin fru att försörja, men inga barn. Åkrarna skötte han på egen hand vid sidan av den mycket omfattande prästtjänsten med flera kyrkor att predika i. Men han dikade och röjde, plöjde och sådde och tackade Gud mitt i alla bekymmer. Så kom äntligen en höst kom med rik skörd. Han hade då efter en långvarig strid med kassaförvaltarna också fått medel att laga huset. Med stor sparsamhet lyckades han nå detta mål. ”Fader Gunnar” skriver:

”Det ser ut som ett underverk, att han under de usla löneförhållandena... lyckades lägga något undan. Man måste nästan befara, att han varit snål och hård. Men ingenting kan vara mera missvisande än ett sådant antagande. Hans givmildhet och lust att hjälpa nödlidande och behövande väckte även hans talrika vedersakares [motståndares] beundran och erkännande. De avgifter han hade rätt att

uppbära vid bikten, lade han i fattigkassan. Man räknade ut att han gav bort mer än han förtjänade, så stor var hans välgörenhet.” (s. 26).

Senare drabbades församlingen hårt av flera epidemier. Det var pesten som härjade förskräckligt. Det berättas att Arndt gick från döende till döende med tröst och sakrament. Han fick också ta hand om liken och begrava dem, eftersom ingen annan ville göra detta. Sedan satt han ofta till långt in på natten och skrev på sina kända uppbyggelseböcker.

Den svåraste epidemin under Arndts år i Quedlingburg varade i tre år. År 1598 dog 3000 människor i staden varav tre ämbetsbröder till Arndt, bl.a. hans egen adjunkt (prästerlig medhjälpare i ämbetet). Så fick Arndt till sist stå helt ensam som präst i den stora församlingen.

Men trots alla dessa välgärningar fick han många fiender. Även från de ortodoxa teologernas sida angreps han. Det är sant att det i Arndts uppbyggelseböcker fanns vissa saker som kunde tolkas felaktigt. Arndt hade använt sig av material också från andra konfessioner, men ändå gett det en god, luthersk tolkning. Det var fråga om uppbyggliga tankar vilka Arndt använde utan att vilja ändra den lutherska tron. Arndt ville orubbligt hålla fast vid Bibeln och den lutherska läran och bekännelsen, men han var samtidigt bekymrad över att han såg så lite av sann, innerlig fromhet bland både folk och präster. Detta gjorde att misstänksamheten mot Arndt blev stark, och det hjälpte inte att ortodoxins främste teolog, Johan Gerhard, försvarade honom.

Arndt fick också uppleva ett fruktansvärt inbördeskrig i sitt land med alla möjliga hemskheter. I ett gripande brev till Johan Gerhard skriver han:

”För övrigt är denna stadens tillstånd

sådant, att jag hyser en fullkomlig avsky därför. Jag söker varje lägenhet [tillfälle] att komma härifrån. Om det ej sker genom kallelse till en annan plats, vill jag draga mig tillbaka till privatlivet, hängiva mig åt Kristus och ägna mig åt den vetenskap, som behandlar de gudomliga tingen [teologin].” På nyåret 1607 skrev Arndt också ett förtvivilat brev till teologen Piscator i Jena. ”Allt går sitt fördärv till mötes”, skrev han (s. 43).

Att Arndts mycket omfattande bok (fyra delar) om ”Den sanna kristendomen” blivit så läst och älskad ”är en frukt av lidandet och förödmjukelsen” skriver Gunnar Rosendal.

Det svåraste för Arndt var nog när en ämbetsbroder vid hans egen kyrka, ”S:t Martini” inledde en hård strid mot Arndt. Denne man var enligt Rosendal en ”avundsam, girig och trångbröstad” man. Han angrep Arndt på predikstolen med ”grova sårande ord och obehärskad häftighet”. Snart stod också hela konsistoriet på angriparens sida och Arndt lämnades ensam (a.a. s. 49).

Arndt tog så illa vid sig, att han som han själv skriver ”skulle ha dött eller blivit svårt sjuk, om han ej haft sitt goda samvete till tröst”. Han ville dra sig tillbaka från sitt ämbete och fruktade att bli utdriven ur staden. Arndt fick dock under alla svårigheter på ett mycket rikt sätt uppleva Guds omsorg. Hans sista år som general-superintendent (ung. ärkebiskop) i Celle blev lugna och fridfulla. Med glädje talade han om Kristi härlighet på sin dödsbädd.

Här måste vi lämna Johan Arndts liv och återvända till Mose.

Gud hör Mose bön

Vi har läst hur Mose i sin nöd vände sig till Herren med orden:

”Vad ska jag göra med det här folket? Snart stenar de mig!”

Då fick han av Herren svaret:

”Ta med dig några av de äldste i Israel och gå framför folket. Och ta i din hand staven med vilken du slog på Nilfloden och gå. Se, jag ska stå där framför dig på Horebs klippa, och du ska slå på klippan. Då ska vatten komma ut ur den så att folket får dricka.”

Gud gav Mose ett konkret bönesvar; Han påminde också Mose om undren i Egypten. Gud hade gett Mose staven, med vilken han gjort flera under i Egypten inför Faraos och till sist slagit på Röda Havets vatten så att det öppnade sig för folket. Nu lovade Gud att Mose skulle använda samma stav för att slå på klippan och så få vatten till folket.

Vi ser här hur Herren tröstar och uppmuntrar Mose i hans stora nöd. Det var säkert ganska lång väg att gå till Horebs klippa som var en del av Sinai-massivet. Som stöd skulle han ta med sig några av de äldste. Nyss hade Mose varit rädd för att bli stenad av det uppretade folket. Nu kan han trygg gå framför folket till Horebsklippan och lita på Guds löfte:

”Slå på klippan med din stav! Då ska det komma vatten ur klippan”. Och Mose lydte Herrens befallning. Han litade helt på Guds ord och löfte. Så fick också folket uppleva ännu ett stort under. De fick alla dricka av vattnet ur klippan.

Så kan detta lära också oss att förtrösta på Guds ord och löfte. Detta är vår stav. Vi kan då särskilt tänka på dopets vatten. I vår lilla katekes skriver Luther:

Hur kan vatten göra något så stort?

Svar: Det är inte vattnet i sig som gör det, utan Guds ord, som är med och i vattnet. Tron förtröstar på detta Guds ord i vattnet. Utan Guds ord är det bara vanligt vatten och inget dop, men med Guds ord blir det ett riktigt dop. Det är ett livets vatten fullt av nåd, ett bad till ny födelse i den helige Ande (Tit. 3:5ff).